

➤ Inleiding

“Het leven”, het onze inbegrepen, is het resultaat van de evolutie van “zich gedragende wezens”. In deze lessencyclus zal het menselijke gedrag toegelicht en vergeleken worden met andere diersoorten, vanuit een ecologisch en evolutionair perspectief. Vergeet niet dat wij in hoge mate ons huidige milieu zelf inrichten. De culturele impact valt niet te onderschatten. Een recente stroming in het onderzoek is ‘gen-cultuur coëvolutie’. Dit is de rode draad doorheen de lezingen. Omdat we het niet altijd bij het juiste eind hebben wanneer we voortgaan op ons ‘gezond verstand’ en ‘natuurlijk aanvoelen’, is het onontbeerlijk enig inzicht te hebben in de biologische onderbouw van onze gedragingen. Dit geldt zeker voor diegenen onder ons die professioneel actief zijn in één of ander segment van de sociale dienstverleningssector, van psycholoog over verpleger tot arts en gynaecoloog, van politieagent tot jurist, zowel mannelijk als vrouwelijk.

Door de lessencyclus heen zullen controversiële vragen zonder schroom als kapstok gebruikt worden, zoals: zijn we nu mono- of polygaam? Waarom beweren we monogaam te zijn als we zoveel ‘vreemd gaan’, en ben je zeker dat die vreemden wel ‘vreemd’ zijn en geen goede burens of bekenden? Waarom denken vrouwen dat ze geëmancipeerd zijn, terwijl ze wereldwijd achteruitgesteld worden en waar halen mannen het recht vandaan om zich als macho te gedragen? Is dat altijd zo geweest bij onze soort, of is het ontstaan in historische tijden? Vanwaar die verschillen tussen man en vrouw, ook al behoren we tot dezelfde soort en wat met ‘typisch mannelijke agressiviteit’ (hooliganisme, verkrachting, e.d.) en met ‘typisch vrouwelijke asociale trekjes’ (zoals ‘eigen kind, schoon kind’ en ‘iemand stiefmoederlijk behandelen’)? Wat verstaat men nu onder liefde (en waar komt empathie vandaan) en vanwaar dan al die jaloezie of ruzie onder geliefden? Is uw echtgenoot uw geliefde? Wat is een familie en waarom al die familietwisten? Hoe ontstaat een slagzin als ‘eigen volk eerst’? Wat is altruïsme of onbaatzuchtigheid en waarom kan het altruïsme van een ouder voor een kind ‘genetisch egoïsme’ genoemd worden? Waarom maken we zoveel ruzie (individueel en in groepsverband, van politiek tot oorlog) als we beweren sociale wezens te zijn? We zullen het zelfs hebben over misdaad en straf, zonde en godsdienst(en) en het verschil met religie, inderdaad, met gen-cultuur en coëvolutie als perspectief

➤ Biologische Basis van Ons Gedrag

Avond 1 – woe 05.11.2014

Gen-cultuur coëvolutie

Zit het in onze genen, of is het nu het milieu? – Culturele nicheconstructie met voorbeelden (huisje met tuintje, snoepen en diëten, catastrofale overbevolking wereldwijd) – Kanttekening (correctie) bij de evolutionaire psychologie – Sociale en genetische impact van koken en kookkunst – ‘Oude kaas’: onze evolutie met zuivelproductie, landbouwgewassen en taal.

Avond 2 – woe 12.11.2014

Van man/vrouw verschillen tot familiale relaties

Competitie tussen de geslachten – Ouderzorg met samenwerken en rivaliteit tussen ouders – Zijn we monogaam? Variabiliteit van monogamie tot polygamie – Altruïsme bij bloedverwanten – De dynamiek van familiale relaties onder druk van het milieu – Stiefmoederlijke behandeling.

Avond 3 – woe 19.11.2014

Evolutie van sociaal gedrag

De voor- en nadelen van sociaal gedrag – Empathie – Seks in ons leven: seksuele selectie versus natuurlijke selectie, ‘van hoofddoek tot stropdas’ – Onzekerheid van het vaderschap, spermacompetitie en copulatieevaluatie – Vermijden van incest en kindermoord – Wie draagt de broek? Mannelijke of vrouwelijke dominantie.

Wat is altruïsme?

Hoe ontstaat een slagzin als
‘Eigen volk eerst’?

➤ Doelpubliek

Deze lessenreeks op universitair niveau is opgesteld voor personen die beroepshalve te maken hebben met ons gedrag in een sociale context. Velen hebben in hun professionele vorming nauwelijks of geen kennis gemaakt met gencultuur coëvolutie, de evolutietheorie of gedragsecologie en socio-biologie. Daardoor vallen ze terug op hun ‘intuïtieve biologische kennis’ die al te vaak fout zit. De gevolgen van die misvattingen zijn niet vrijblijvend in het kader van de

Avond 4 – woe 26.11.2014

Prehistorie en historische tijden

Samenhangsgevoel van mannen – Matriarchaten en ‘seks ruilen voor voedsel’ – Speningsconflict: mama wordt moeder en het Oedipuscomplex – Menopauze (en penopauze?) en de sociale rol van grootmoeder – Van patriarchaal sociaal nomadisch bestaan naar een patriarchaal sedentair potentiaat: landbouw en vaderland, macht en geweld – Bevolkingsexplosie: de mens als mondiale infectie – Selectie voor mannelijke agressie en wat nu? – Evolutie, religie en godsdienst(en).

Avond 5 – woe 03.12.2014

Coöperatie in gemeenschappen

Samenwerking tussen twee en meerdere individuen – Vertrouwen, partnerschap, vriendschap en liefde – Reputatie en ‘het recht op privacy’ – Stabiele combinaties voor goede samenwerking – Gestructureerde populaties met misdaad en straf – Brengt geld geluk? – Welvaart en welzijn – Moderne interpretatie van groepsselectie: het individu in de samenleving – Belangenaltruïsme en kleinburgerlijk gedrag

Avond 6 – woe 10.12.2014

Invalshoek vanuit de psychoanalyse

De biologische basis van ons gedrag, zoals uiteengezet in de vijf voorgaande lezingen door prof. Mertens, wordt kritisch besproken vanuit de psychoanalyse door prof. Verhaeghe: wat kan een psycholoog daarmee aanvangen en wat hiermee in de verzorgings- en welzijnssector?

Avond 7 – woe 17.12.2014

Finale discussie van de cursisten met het panel

Panelleden: prof. Johan Mertens (biologie) en prof. Paul Verhaeghe (psychoanalyse).

uitoefening van hun beroep. De doelgroep gaat van psychologen en pedagogen, over medisch en verplegend personeel en welzijnswerkers, tot personen in de juridische sector en politieke diensten. Ook mensen in de politiek en de administratie hebben baat bij het volgen van deze lezingen. Verder zijn de lezingen ook een aanrader voor elkeen met persoonlijke interesse in de menselijke natuur.

➤ De lesgevers

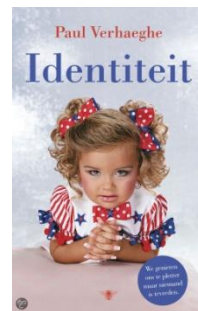
Em. prof. dr. Johan Mertens doceerde jarenlang socio-biologie, gedragsecologie en ecologie aan de UGent, voornamelijk aan studenten psychologie, pedagogie, sociologie, criminologie en moraalwetenschappen, alsook aan wetenschappers zoals biologen, geologen en geografen.

Naast publicaties in vaktijdschriften schreef hij twee boeken voor een breed publiek over de biologische basis van ons gedrag: "Van zaadcel tot liefde" (2006, Academia Press) en "Evolutie naar samenleven" (2011, Academia Press). De tekst is een uitwerking van colleges aan de vermeldde studierichtingen en werd geïnspireerd door talrijke discussies met studenten en belangstellenden. Het is tevens het uitgangsmateriaal voor de voorliggende lessenreeks.

Prof. dr. Paul Verhaeghe is gewoon hoogleraar aan de UGent (FPPW) en vakgroepvoorzitter van de vakgroep Psychoanalyse en Raadplegingspsychologie. Hij doceert Klinische psychodiagnostiek, Psychoanalytische Psychotherapie en Genderstudies en seksuele stoornissen.

Hij publiceerde vijf boeken, waaronder het in 8 talen vertaalde "Liefde in tijden van eenzaamheid" (Acco), waarvan in april 2011 een herwerkte editie verscheen. In dit boek gaat hij op zoek naar wat ons het meest in beweging brengt en verlamt tegelijk: liefde en seksualiteit.

Zijn huidig onderzoek focust op zogenaamde "nieuwe" vormen van psychopathologie. In zijn recente boek "Identiteit" (De Bezige Bij) stelt Paul Verhaeghe dat wij vandaag een andere identiteit en andere normen en waarden hebben dan een paar decennia terug en dat we daar helemaal niet gelukkig mee zijn.

➤ Praktische informatie

Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier dat u ook op onze website terugvindt. Inschrijven kan enkel voor de volledige cursus.

Het inschrijvingsgeld bedraagt

- € 400 voor private sector (zelfstandigen, vrije beroep, ...)
- € 250 voor overheden, non-profit, scholen, ...
- € 150 voor studenten, gepensioneerden en werkzoekenden

en omvat het volgen van de lessen, het gebruik van het auditorium, de pauzes met broodjes en dranken, handouts van de presentaties en een exemplaar van de boeken: "Van zaadcel tot liefde" en "Evolutie naar samenleven". Deze boeken behandelen de onderwerpen die in de eerste 5 lessen aan bod komen.

U kan indien u dit wenst bij de cursus ook een exemplaar bestellen van het boek 'Identiteit' van Paul Verhaeghe (2012, De Bezige Bij) aan de meerprijs van 16 EUR.

Betaling gebeurt via overschrijving, binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur met vermelding van de gestructureerde code.

Data en uren: woensdag 5, 12, 19 en 26 november, 3, 10 en 17 december 2014, telkens van 18u30 tot 21u30.

Locatie: Universiteit Gent, Blandijnberg 2, 9000 Gent - Bibliotheek Nederlandse Taalkunde, gelijkvloers, lokaal 034.

Annuleringsvoorwaarden:

De volledige voorwaarden vindt u op de IPVW-website. Annuleren kan enkel schriftelijk en dit tot 5 werkdagen voor de start van de cursus, in welk geval 25% van het inschrijvingsgeld verschuldigd blijft. Bij annulering binnen 5 werkdagen voor de start van de cursus blijft het volledige inschrijvingsbedrag verschuldigd. Een deelnemer kan zich wel kosteloos laten vervangen door een collega indien dit vooraf aan het IPVW wordt meegedeeld.

➤ Contactinformatie

UGent – IPVW, Krijgslaan 281, S9, 9000 Gent
Tel.: 09 264 44 26 (VM) Fax: 09 264 85 90
E-mail: ipvw.ices@UGent.be

Meer informatie over deze en andere cursussen vindt u op onze website: www.ipvw-ices.UGent.be

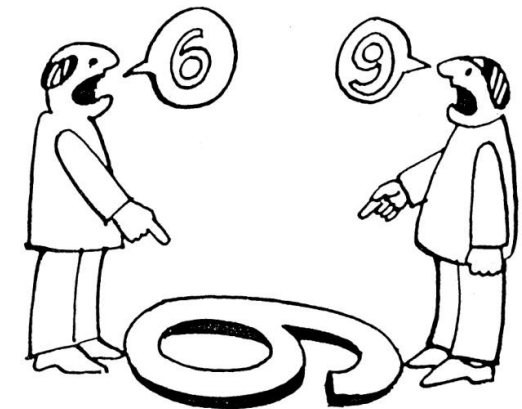

Instituut voor
Permanente Vorming
in de Wetenschappen

Inleiding tot de Biologische Basis van Ons Gedrag

november-december 2014

Zesde editie

Accreditatie Orde van Vlaamse Balies (o.v.)
Accreditatie Federale Bemiddelingscommissie (o.v.)
Accreditatie FOD Justitie Z (o.v.)

In welke mate mag een evolutionaire verklaring voor menselijk gedrag een invloed hebben op de schuldvraag?

